

УДК 368.021:005

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ВИЗНАЧЕННЯ СУТНОСТІ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ СТРАХОВОЇ КОМПАНІЇ

Ачкасова С.А., Клімчук О.В.

Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця

У статті проаналізовані підходи до визначення фінансової безпеки страхової компанії. Уточнено сутність фінансової безпеки страхової компанії. Зроблено висновки про необхідність урахування балансу фінансових інтересів страховика при визначення фінансової безпеки. Визначено об'єкт, мету управління та суб'єктів фінансової безпеки страховика. Встановлено, що обґрунтування теоретичних підходів до визначення сутності фінансової безпеки страховика сприятиме підвищенню ефективності системи державного регулювання за їхньою діяльністю.

Ключові слова: пруденційний нагляд, фінансова безпека страхової компанії, зобов'язання страховика, фінансові інтереси страхової компанії, ринкова вартість страховика.

Постановка проблеми. Удосконалення системи пруденційного нагляду за діяльністю страхових компаній сприятиме реалізації підходів до забезпечення захисту прав споживачів страхових послуг та відновлення довіри клієнтів до страховиків. Крім того, пошук дієвих механізмів забезпечення ефективного функціонування страхових компаній можливий при формуванні дієвого механізму управління фінансовою безпекою останніх.

Серед підходів до підвищення ефективності державного регулювання та нагляду згідно зі Стратегією реформування державного регулювання ринків небанківських фінансових послуг на 2015-2020 роки [13] визначено завдання із забезпечення впровадження системи пруденційного нагляду за небанківськими фінансовими установами та переходу на систему нагляду на основі оцінки ризиків. Згідно із вищезазначеною

стратегією до інструментів регуляторного впливу належать: упровадження у сферу управління страхової компанії регулярного проведення стрес-тестування; запровадження індикаторів аналізу фінансової звітності, більш чутливих до зміни фінансового стану. Крім того, в Україні, відсутні методики оцінки фінансової безпеки окремого страховика й страхового ринку у цілому, що затверджені в рамках регуляторного впливу й визначення фінансової безпеки не розглянуто, що стримує практику забезпечення ефективного функціонування страховиків.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Концептуальні засади щодо забезпечення фінансової безпеки страховика досліджено у працях вітчизняних та зарубіжних учених: Базилевича В.Д. [14], Барановського О.І. [1], Єрмошенко А.М. [4], Нікіфорова П.О., Кучерівської С.С. [8], Панков Ю.В. [9], Папка О.С. [10], Рубана О.О. [12], Ткаченко Н.В. [15] та ін. Разом із тим, варто зазначити недостатність розробки саме теоретичних аспектів визначення фінансової безпеки страхової компанії.

Мета роботи. Метою статті є обґрунтування теоретичних аспектів визначення сутності фінансової безпеки страхової компанії.

Матеріали дослідження. В умовах формування стабільного страхового ринку в Україні та запровадження елементів пруденційного нагляду за страховою діяльністю постає необхідність забезпечення фінансової безпеки окремого страховика. Г. В. Іващенко [5] для визначення безпеки використав системно-діяльнісний підхід, що надало змогу стверджувати, що при визначенні сутності поняття «безпека» необхідно, перш за все, уявити її як систему, визначити субстанцію, джерело виникнення, розвитку та функціонування, форми її прояву. Отже, субстанціальною основою безпеки, як фінансового об'єкта, виступає її діяльність. При розгляді сутності безпеки доцільно визначити стан захищеності від впливу внутрішніх та зовнішніх загроз, що характеризується спроможністю до захисту та передбачає наявність заходів протидії цим загрозам.

Базилевич В. Д. [14] через фінансову безпеку страховика визначає здатність виконувати взяті зобов'язання за договорами страхування за умови дії несприятливих чинників, а також зміни в економічній кон'юнктурі.

Барановський О. І. [1] характеризує фінансову безпеку страховика як рівень забезпеченості страхової компанії фінансовими ресурсами, що дозволив би їй у разі потреби відшкодувати обумовлені у договорах страхування збитки її клієнтів і забезпечити ефективне функціонування.

На думку Єрмошенко А. М. [4] при визначенні сутності фінансової безпеки страхової організації особливе місце займає фінансовий стан страховика, обов'язковою умовою якого є збалансованість системи фінансових показників, стійкість до внутрішніх і зовнішніх загроз. Це дозволяє своєчасно та в повному обсязі виконувати взяті страховиком зобов'язання, а також забезпечує ефективний розвиток страхової організації в поточному та наступних періодах. При цьому, що дане поняття можна розглядати як у статичній, так і в динамічній – через безперервний процес її (фінансової безпеки) забезпечення.

На думку Кравченка О. В. [6] при визначенні сутності фінансової безпеки для страховика важливо виконувати прийняті на себе страхові та інші зобов'язання за умови забезпечення належного рівня фінансової стійкості страхових операцій. Іншого підходу дотримуються Нікіфоров П. О. та Кучерівська С. С. [8], які розглядають фінансову безпеку страхової компанії здатністю компанії виважено і оптимально підходити до використання і управління своїми фінансовими ресурсами, здійснювати їх чіткий контроль, оперативно реагувати на будь-які загрози, внутрішні чи зовнішні, з метою їх мінімізації або уникнення без шкоди для загальної діяльності.

На думку Рубана О. О. [12] фінансова безпека це інтегральна характеристика успішного функціонування страхової компанії. Вона ґрунтується на ліквідності, платоспроможності, фінансової стійкості та характеризує фінансовий стан страхової компанії у довгостроковому періоді.

Ткаченко Н. В. [15] визначає це поняття як залежність від забезпеченості фінансовими ресурсами і рівня організації фінансового менеджменту страхової організації та є основою забезпечення фінансової стійкості страхової компанії.

Папка О. С. [10] під фінансовою безпекою страховика розглядає стан (умови) функціонування, при якому є доступ до фінансових ресурсів і ринків, забезпечує себе та страхувальника певним рівнем захисту від внутрішніх і зовнішніх фінансових загроз і належною ефективністю фінансових показників, володіє здатністю до капіталізації й розвитку в майбутньому, завдяки чому має змогу в повному обсязі виконати свої зобов'язання перед страхувальниками, державою й іншими фізичними особами щодо виплати страхових відшкодувань, внесення необхідних платежів до бюджету, розміщення коштів страхових резервів і здійснення інших фінансових операцій, що характеризуються ймовірністю, величиною втрат капіталу, платоспроможності, ліквідності, рентабельності, недоотримання доходів і прибутків у майбутньому в умовах невизначеності та ризику страхової діяльності.

Забезпечення безпеки страхового ринку характеризується таким рівнем забезпеченості страхових компаній фінансовими ресурсами, який дав би їм змогу в разі потреби відшкодувати обумовлені в договорах страхування збитки їхніх клієнтів і забезпечити ефективне функціонування» [7].

Оскільки страховики не зможуть стати захищеними ізольовано від усіх учасників ринку страхових послуг, тоді страховий ринок України через взаємозв'язок і взаємодію між усіма його учасниками не зможе досягнути фінансово безпечного рівня свого розвитку.

На думку О. М. Гладчука [2], при розгляді фінансової безпеки страхового ринку, також необхідно враховувати й фінансову безпеку інших його учасників, окрім страхових компаній, а це і страхові посередники, і страхувальники і навіть органи державного нагляду та саморегулятивні організації.

На думку Рубана О. О. [12] ліквідність та платоспроможність страхової компанії у короткостроковому періоді є необхідними умовами досягнення її фінансової надійності та фінансової

ність страхової компанії, а також як стан. Визначення фінансової безпеки страховика здатністю та станом свідчить про обов'язковість оцінювання цього стану, що сприятиме визначенню відповідних підходів до управління з метою її забезпечення. На підставі вищезазначених понять слід визначити фінансову безпеку страхової компанії як здатність страховика виконувати прийняті на себе страхові та інші зобов'язання за умови виважененого і оптимального підходу до використання і управління своїми фінансовими ресурсами, здійснювати їх чіткий контроль, оперативно реагувати на будь-які загрози, внутрішні чи зовнішні, з метою їх мінімізації або уникнення, забезпечувати баланс фінансових інтересів страховика.

Для реалізації основних цілей забезпечення фінансової безпеки, тобто фінансової підтримки стійкого розвитку страхових компаній, мінімізації фінансових ризиків, а також підвищення іміджу страховиків розроблено засади механізму забезпечення фінансової безпеки для запровадження в практичну діяльність страхових компаній [3]. Особливості страхової компанії обумовлюються характерними рисами об'єктів управління фінансовою безпекою, до яких віднесено: страхо-

вий тариф, страхові резерви, власні кошти, страховий портфель, перестраховування, інвестиційну діяльність, кінцевий фінансовий результат [4].

Об'єктом фінансової безпеки страховика є фінансові відносини, страхова, інвестиційна, фінансова діяльність та фінансові ресурси страховика під впливом факторів ризиків, що необхідно забезпечувати.

Суб'єктом фінансової безпеки страховика є керівництво страхової компанії, фінансовий менеджер, андеррайтер, актуарій.

Метою управління фінансовою безпекою страховика є забезпечення його фінансових інтересів, зокрема максимізації ринкової вартості страховика, за умови, що примноження капіталу власників страхової компанії має відбуватись з одночасним задоволенням потреб страхувальників.

Висновки та пропозиції. Фінансова безпека страхової компанії є характеристикою діяльності страхової компанії у довгостроковому періоді, управління якою спрямоване на забезпечення її належного рівня. Саме тому, обґрунтування механізму управління фінансовою безпекою страховика є актуальним питанням та потребує дослідження.

Список літератури:

1. Барановський О. І. Фінансова безпека в Україні (методологія оцінки та механізм забезпечення): монографія / О. І. Барановський. – К.: КНТЕУ, 2004. – 759 с.
2. Гладчук О. М. Фінансова безпека сучасного страхового ринку України [Електронний ресурс] / О. М. Гладчук. – Режим доступу: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=2931>
3. Д'ячкова Ю. М. Управління перестраховуванням для забезпечення фінансової стійкості страховика автореф. дис. ... канд. екон. наук: спец. 08.00.08 Гроші, фінанси, кредит / Ю. М. Д'ячкова. – Донецьк, 2010. – 20 с.
4. Єрмошенко А. М. Механізм забезпечення фінансової безпеки страхових організацій: Автореф. дис. ... канд. екон. наук: 08.06.01 / А. М. Єрмошенко; Київ. нац. торг.-екон. ун-т. – К., 2006. – 19 с.
5. Иващенко Г. В. О понятии «безопасность» [Электронный ресурс] / Г. В. Иващенко / CREDO NEW теоретический журнал. – Режим доступа: <http://credonew.ru/content/view/207/25>
6. Кравченко В. О. Розвиток методів аналізу платоспроможності страховика як складової фінансової безпеки страхової компанії / В. О. Кравченко // Вісник Бердянського університету менеджменту і бізнесу. – 2013 – № 1 (21). – С. 85–89.
7. Методика розрахунку рівня економічної безпеки України: затв. Наказом Міністерства економіки України № 60 02.03.2007 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.nau.ua/doc/?uid=10224251.0>
8. Нікіфоров П. О. Сутність та значення фінансової безпеки страхової компанії / П. О. Нікіфоров, С. С. Кучерівська // Фінанси України. – 2009. – № 5. – С. 86–89.
9. Панков Ю. В. Региональные особенности страховой культуры и финансовая безопасность страховщика [Электронный ресурс] / Ю. В. Панков. – Режим доступа: <http://zhurnal.lib.ru>
10. Папка О. С. Теоретичні аспекти фінансової безпеки страхових корпорацій / О. С. Папка // Проблеми розвитку підприємництва: наукові записки. – 2011. – № 3 (36). – С. 109–112.
11. Папка О. С. Механізм функціонування системи фінансової безпеки страхових компаній / О. С. Папка // Науковий вісник НЛТУ України. – 2012. – Вип. 22.8. – С. 292–297.
12. Рубан О. О. Фінансова безпека страхової компанії як інтегральна характеристика фінансового стану / О. О. Рубан // Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України: збірник наукових праць. – Суми: ДВНЗ «УАБС НБУ», 2011. – Вип. 33. – С. 330–337.
13. Стратегія реформування державного регулювання ринків небанківських фінансових послуг на 2015–2020 роки [Електронний ресурс]: Розпорядження Нацкомфінпослуг від 19.03.2015 р. № 499. – Режим доступу: <http://nfp.gov.ua/news/918.html>
14. Страхування: підручник / за ред. В. Д. Базилевича. – К.: Знання, 2008. – 1019 с.
15. Ткаченко Н. В. Роль стійкості регіональної мережі та ділової репутації у забезпеченні фінансової безпеки страхової компанії / Н. В. Ткаченко // Науковий вісник Львівського національного державного університету внутрішніх справ. Серія: економічна. – № 1. – 2011. – С. 155–163.

Ачкасова С.А., Климчук О.В.

Харьковский национальный университет имени Семена Кузнеця

ТЕОРЕТИЧЕСКИЕ АСПЕКТЫ ОПРЕДЕЛЕНИЯ СУЩНОСТИ ФИНАНСОВОЙ БЕЗОПАСНОСТИ СТРАХОВОЙ КОМПАНИИ

Аннотация

В статье проанализированы подходы к определению финансовой безопасности страховой компании. Уточнена сущность финансовой безопасности страховой компании. Сделаны выводы о необходимости учета баланса финансовых интересов страховщика при определении финансовой безопасности. Определены объект, цель управления и субъекты финансовой безопасности страховщика. Установлено, что обоснование теоретических подходов к определению сущности финансовой безопасности страховщика будет способствовать повышению эффективности системы государственного регулирования за их деятельностью.

Ключевые слова: пруденциальный надзор, финансовая безопасность страховой компании, обязательства страховщика, финансовые интересы страховой компании, рыночная стоимость страховщика.

Achkasova S.A., Klimchuk O.V.

Simon Kuznets Kharkiv National University of Economics

THE THEORETICAL ASPECTS DETERMINING THE ESSENCE FINANCIAL SECURITY OF INSURANCE COMPANY

Summary

The approaches to the definition of financial security insurance company are analyzed in the article. The essence of financial security insurance company is specified. The conclusions of the need to consider the balance of the financial interests of the insurer when determining financial security are made. The object, purpose and management of financial security of the insurer are defined. Established that the study of theoretical approaches to defining the essence of the insurer's financial security will increase the efficiency of state regulation of their activities.

Keywords: prudential supervision, financial security insurance company, insurer's commitment, financial interests of the insurance company, market value of the insurer.